

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана

_____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Студії з сучасної теоретичної соціології

для здобувачів освітньо-наукового ступеню доктор філософії

галузь знань	C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
спеціальність	C5 «Соціологія»
рівень вищої освіти	третій
освітньо-наукова програма	«Соціологія»
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	заочна
Навчальний рік	2025/2026
Рік навчання	1
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Володимир СУДАКОВ – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії соціології

Розробник): Володимир СУДАКОВ – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та історії соціології

_____ Володимир СУДАКОВ

Протокол № 18 від 28 серпня 2025 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2025 року № 13

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис, ПІБ, дата) «__» 20__ р.

КНІВ – 2025

1. Мета дисципліни - формування системи сучасних соціологічних знань, необхідних для самостійного проведення наукового дослідження, обґрунтування наукової проблеми та ступеня її розробленості і актуальності, теоретико-методологічних засад дослідження, здійснення коректного теоретичного узагальнення результатів дослідження.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Знати історію розвитку світової та української соціології.
2. Знати та вміти критично оцінювати евристичний потенціал класичних та посткласичних соціологічних парадигм.
3. Володіти навичками критичного аналізу та роботи з англomовною науковою літературою.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дисципліна спрямована на поглиблення і систематизацію знання аспірантів про сучасні тенденції розвитку соціологічного пізнання в його предметному і теоретико-методологічному аспектах дослідницьких позицій стосовно типології та специфіки соціальних взаємодій та комунікацій. Особлива увага при вивченні дисципліни надається розгляду основних онтологічних стимулів сучасної трансформації теоретичного базису та предметного поля соціології, змісту її пізнавальних та практичних функцій; сучасним тенденціям концептуальної диференціації соціологічного знання; змісту новітніх пізнавальних стратегій аналізу онтологічної специфіки суспільного життя, соціальних взаємодій та комунікацій. Опанування дисципліни сприятиме формуванню у аспірантів цілісної картини новітніх тематичних і теоретичних стратегій в соціології та вміння здійснювати їх обґрунтований вибір для проведення самостійного наукового дослідження.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- Поглиблення розуміння аспірантами сучасних тематичних і теоретичних стратегій соціологічного пізнання, когнітивних орієнтацій сучасної соціології;
- Розвиток вмінь конструювати теоретично-спрямоване соціологічне дослідження та практично застосовувати теорії при плануванні дисертаційної роботи.
- Формування вмінь застосовувати теорії та здійснювати теоретичні узагальнення результатів емпіричних досліджень і досліджень, спрямованих даними;
- Розвиток вміння написання наукових текстів різного жанру (тези наукової доповіді, наукова стаття, проект наукового дослідження, дисертація).

Це спрямовано на формування компетентностей:

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК05 Здатність розв'язувати комплексні соціологічні проблеми, на основі врахування змісту новітніх, глобальних та регіональних соціальних змін
- ФК05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері соціології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. Вміти; 3. Комунікація; 4. Автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання		
1.1	Розуміти сучасні тематичні та теоретичні стратегії соціологічного пізнання в світовій соціології	Лекція-дискусія, каскадна дискусія, мозковий штурм	15
2.1	Оцінювати та обґрунтовувати теоретичну базу наукового дослідження, зокрема, для своєї дисертаційної роботи	Кейс-метод, науково-дослід. метод	15

2.2	Обґрунтовувати наукову проблему та аналітично визначати стан її наукової розробленості	Практичне заняття, самостійна робота, наук.-дослідн. метод	Фрагмент тексту дисертації; презентація; участь у дискусії	20
2.3	Створювати теоретичні моделі в соціологічному дослідженні	Лекція, практичне, самостійна робота	Фрагмент тексту дисертації; участь у дискусії	20
3.1	Створювати наукові тексти в жанрі проекту наукового дослідження, тез наукової доповіді, наукової статті	Практичне заняття, самостійна робота	Тези наукової доповіді; дизайн наукової статті; презентація	30

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	2.1	2.2	2.3	3.1
Програмні результати навчання (назва)					
ПРН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з соціології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, та отримання нових знань у сфері соціології та/або здійснення інновацій.	+	+	+	+	
ПРН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми соціології державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у провідних наукових виданнях.		+	+		+
ПРН5. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з соціології та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики.			+	+	+
ПРН6. Критично аналізувати та узагальнювати результати власних досліджень і доробок інших дослідників у контексті всього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної наукової проблеми.		+	+		+
ПРН9. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері соціології та у викладацькій практиці.	+		+	+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання здобувачів:

- семестрове оцінювання:

1. Участь у дискусіях - на заняттях будуть запропоновані форми індивідуальної та групової роботи за різними завданнями з аналізу прочитаних матеріалів, аналізу кейсу та обґрунтування засад власного дослідження, РН1.1., РН2.2, РН2.3 (10 балів max/ 6 балів min)
2. Творчі завдання з підготовки аналітичного огляду стратегій, рецензії щодо їх пізнавальних можливостей РН1.1., РН2.1. (10 балів max/ 6 балів min)
3. Фрагмент тексту дисертації з обґрунтуванням наукової проблеми та аналітичного огляду її розробленості; його презентація РН1.1., РН2.1. РН2.2, РН2.3 (20 балів max/12 балів min)
4. Тези наукової доповіді за результатами дисертаційного дослідження та їх презентація РН2.1., РН2.2, РН2.3, РН3.1. (10 балів max/ 6 балів min)
5. Дизайн наукової статті за результатами дисертаційного дослідження та його презентація РН3. 1. (10 балів max/ 6 балів min)

- **підсумкове оцінювання:** письмовий іспит - 40 балів (РН1.1, РН2.2). Мінімальний бал успішного складання (отримання загальної позитивної оцінки) іспиту - 24 бали.

- **умови допуску до підсумкового іспиту:** Для здобувачів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 36 балів* для одержання допуску до іспиту мають обов'язково подати письмові роботи – відпрацювання практичних занять з кожної пропущеної теми дисципліни та підсумкову проектну роботу.

7.2 Організація оцінювання:

1. Участь у дискусіях -1-7 теми;
2. Творчі аналітичні завдання (аналітичний огляд, рецензія) 1, 3, 4 теми;
3. Фрагмент тексту дисертації, його презентація - 5 тема;
4. Тези наукової доповіді, їх презентація - 6 тема;
5. Дизайн наукової статті, його презентація - 7 тема.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять.

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин			
		Лекції	Практичні заняття	Консультації	Самостійна робота
1. Епістемологічні виклики та концептуальна динаміка розвитку сучасної теоретичної соціології					
1..	Соціологія як інноваційна галузь суспільствознавства та когнітивні стимули її теоретичного розвитку в контексті новітніх соціальних змін	2	-	-	15
2.	Теоретичні проблеми дослідження епістемологічних тенденцій розвитку новітньої соціології: пізнавальна специфіка, концептуальна диференціація, тематична єдність та теоретичний синтез.		-	-	15
3.	Практична робота 1. Обґрунтування наукової проблеми і теоретичних засад її соціологічного дослідження (за темою дисертації)	-	-	-	20
2. Основні напрямки тематичного розвитку теоретичної соціології у XXI столітті					
4.	Тематичні стратегії соціологічних досліджень у XXI столітті	2	-	-	12
5.	Позитивна і негативна евристика сучасних теоретичних стратегій соціологічного дослідження		-	-	12
6.	Практична робота 2. Підготовка тез наукової доповіді за темою дисертації	-	2		20
7.	Практична робота 3. Розробка дизайну наукової статті за темою дисертації	-			20
	ВСЬОГО	4	2		114

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 4 год.

Практичні заняття – 1 год.

Самостійна робота - 114 год.

Консультації – 1 год.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Резнік В., Козловський О. Типологізація теоретичного синтезу в соціології. // Теоретичний синтез в соціології: проблеми, практики, перспективи: монографія / за заг. ред. В.Резніка. Київ, Інститут соціології НАН України, 2025. С 11-41.
2. Смелзер Н. Проблеми соціології. Георг-Зімелевські лекції, 1995/ Пер. з англ. В.Дмитрук. – Львів, 2003.- С. 9-78.
3. Соболевська М.О. Рефлексивні процеси в сучасній теоретичній соціології. - К., 2020. – Навчальний посібник. - К., 2020. – С.4-8; 76-96, 97-101.
4. Соціологічне метатеоретизування: історія та сучасність / За заг. ред. В.Резніка . - К., 2019.- С.21-33; 319-333.

5. Судаков В.І. Тенденції епістемологічного розвитку сучасної соціології та концептуальні суперечності систематизації соціологічного знання // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – 2018. - №3-4 (38-39). - С.5-14.
6. Судаков В.І. Інноваційні когнітивні стимули концептуальної реорганізації соціологічного пізнання // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – 2019. - №1-2 (40-41). - С.4-13.
7. Судаков В.І. Теоретичний синтез в соціології як рефлексивний процес та логіко-гносеологічна процедура // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – 2019. - №4 (43). - С.4-12.
8. Танчер В. Виклики соціології XXI століття: глобалізація, посткласицизм, постмодернізм // Соціологічна теорія: традиція та сучасність: Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. - К., 2007. – С. 50-69.
9. Тарасенко В. Соціологія на шляху до нової якості - інтелектуального глобалізму// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2012. - № 4. - С.215-222.
10. Уоллес К. Європейська соціологія // Сучасний стан і перспективи розвитку соціології в Україні та в Європі. Матеріали Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В.Паніної. - К.: Ін-т соціології НАНУ, 2008. - С. 15-19.
11. The Blackwell Companion to Social Theory. Edited by B.S. Turner. – Oxford: Blackwell Publ.,1988. – P.-111-170; 223-277.
12. Turner J. Founders and Classics. A Cannon in Motion // The Student's Companion to Sociology. - NewYork, 1997. – pp. 70-77.
13. Turner J. Theoretical Principles in Sociology. Vol.1. – NewYork, 2010 – P. 16-27
27. Нові медіа в сучасному суспільстві: культурологічний вимір: монографія. - К.: Інститут культурології НАМ України, 2018. - С. 13-42.
28. Савельєв Ю.Б. Багатомірна сучасність: соціальне включення в оцінці суспільного розвитку: монографія / Ю.Б.Савельєв. - К.: ВПЦ «Київський університет», 2017. – С. 138-148.
29. Соболевська М. Порядок дискурсу порядку: неофункціоналізм та постструктуралізм у сучасній соціологічній теорії: монографія. - К.: Логос, 2014. – 248с
30. Степаненко В. Соціальний капітал у соціологічній теорії // Соціологічна теорія: традиція та сучасність: Навчальний посібник/ За ред. А.Ручки. - К., 2007. – С. 31-38; 50-69
31. Степаненко В. Концепція громадянського суспільства як дослідницька програма // Історико-теоретичний аналіз дослідницьких програм а соціології. Колективна монографія / В.Ворона, В.Казаков, Н. Отрешко, В.Пилипенко, В.Резнік, В. Степаненко; за заг. ред. В. Резніка. – К.: Інститут соціології НАН України, 2022.- С. 120-160.
32. Флорида Р. Homo creativus. Як новий клас завойовує світ / Річард Флорида ; пер. Максим Яковлєв. – Київ: Наш формат, 2018. - Розд. 1-3.
33. Штомпка П. Десять тез про статус соціології в нерівному світі// Вісник Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка. - 2012. - № 3. - С.8-9.
34. Beck U. Risk Society. Towards a New Modernity. - London: SAGE Publications, 1996. – P. 12-35.
35. Inglehart R. Globalization and Postmodern Values // The Washington Quarterly _ Winter 2000. – P. 215–228.
36. Чудовська-Кандиба І. Соціокультурні виміри рекламних практик. . К.: Вид-во «KIC», 2010. -С35-66.
37. Latour Br. Reassembling the Social. An Introduction to Actor-Network Theory/- Oxford: Oxford univ. press, 2015 - P.21-80.

Додаткова:

14. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С 11-36.
15. Бел Д. Майбутнє постіндустріальне суспільство// Зарубіжна соціологія (XX та початок XXI ст.): хрестоматія./ відп. ред В.Г Городяненко. – Д.: Вид. ДНУ, 2009. – С. 434-449.
16. Бодрійяр Ж. В тіні мовчазної більшості або кінець соціального // Зарубіжна соціологія (XX та початок XXI ст.): хрестоматія./ відп. ред В.Г Городяненко. – Д.: Вид. ДН, 2009. – С. 606-618.
17. Валлерстайн І. Глобалізація або вік змін: довгостроковий погляд на шлях розвитку світової системи // Глобалізація, Регіоналізація. Регіональна політика: Хрестоматія з сучасної соціології регіонів. /Укладачі Кононов І.Ф. та ін. - Луганськ : Альма матер - Знання, 2002.- С. 49-66.
18. Голіков О.С. Фабрикація порядку, Знання в конструюванні соціального: монографія. - Харків, 2018 –С.20-38; 304-334.
19. Дарендорф Р. Капітал без праці. Соціальна реконструкція життя //Дарендорф Р. У пошуках нового устрою. Лекції на тему політики свободи у XXI столітті.- К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія». 2006. -С.40-56.
20. Дерлуг'ян Г. Соціальна еволюція людства: західний і радянський модернізаційні досвіди// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2018. - № 2. - С. 165-184.
21. Злобіна О. Тенденції змін соціально-громадянської ідентичності під час війни: наративний аналіз // Соціологія: методи, маркетинг, - 2024 . - № 3. – С. 5-24.
22. Кастельс М. Інформаційна епоха // Зарубіжна соціологія (XX та початок XXI ст.): хрестоматія./ відп. ред В.Г Городяненко. – Д.: Вид. ДН, 2009. – С. 619-654.
23. Куценко О. Українська соціологія в європейському контексті // Сучасний стан і перспективи розвитку соціології в Україні та в Європі. Матеріали Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В.Паніної. -: Ін-т соціології НАНУ, 2008. - С. 25-46.
24. Луман Н. Час і системна раціональність / пер. з нім. -К.: Центр учбової літератури 2011. – С 7-49.
25. Маффесолі М. Час племен. Занепад індивідуалізму у постмодерному суспільстві.- Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2018. – С.43=99.
26. Мельніков А. Екзистенціальна соціологія. К.: Ліра-К, 2022. – С.173-217